

Zgodnie z art. 383 § 1 k.w. wygaśnięcie mandatu radnego następuje w przypadku:

1. śmierci;
2. utraty prawa wybieralności lub nieposiadania go w dniu wyborów;
3. odmowy złożenia ślubowania;
4. pisemnego zrzeczenia się mandatu;
5. naruszenia ustawowego zakazu łączenia mandatu radnego z wykonywaniem określonych w odrębnych przepisach funkcji lub działalności;
6. wyboru wójta, na posła na Sejm, senatora albo posła do Parlamentu Europejskiego;
7. niezłożenia w terminach określonych w odrębnych przepisach oświadczenia o swoim stanie majątkowym.

Zgodnie z art. 383 § 2a k.w. wygaśnięcie mandatu radnego z dniem wystąpienia przyczyny o której mowa w § 1 pkt 1, 4, 6, stwierdza komisarz wyborczy, w drodze postanowienia, w terminie 14 dnia od dnia wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu.

Wykonywanie mandatu radnego nie ma charakteru administracyjnoprawnego. Źródłem jego wykonywania, czy objęcia jest akt wyboru, a zatem jest związany z wolą wyborców, mieszkańców danej wspólnoty samorządowej. Stosunek powstały na skutek wyborów pomiędzy radnym a radą gminy ma charakter publicznoprawny. Kategoryczne brzmienie przepisów związanych z wygaśnięciem mandatu radnego pozwala na przyjęcie, że zrzeczenie się mandatu ma charakter szczególny. Mandat wygasa z chwilą się zrzeczenia, a postanowienie komisarza wyborczego potwierdza tylko zaistniały stan. Stosunek prawny wynikający z mandatu nie jest stosunkiem cywilnoprawnym ale publicznoprawnym, a zatem art. 61 kodeksu cywilnego, w myśl którego oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób że mogła zapoznać się z jego treścią, nie ma tym przypadku zastosowania. Odmawianie radnym możliwości cofnięcia oświadczenia woli, dotkniętego poważnymi wadami, z braku odpowiedniej publicznoprawnej regulacji byłoby rozwiązaniem stawiającym radnych w sytuacji gorszej niż sytuacja osób składających cywilnoprawne oświadczenia woli. Taka interpretacja byłaby zbyt restrykcyjna, zważywszy na ustrojowe znaczenie demokratycznych wyborów do organów samorządu terytorialnego. Waga aktów wyborczych sprawia, że ewentualne cofnięcie oświadczenia woli o zrzeczeniu się mandatu nie może być swobodne, może mieć miejsce tylko w sytuacjach szczególnych i tylko przed podjęciem postanowienia stwierdzającego wygaśnięcie mandatu.

Ocena, czy wystąpiły szczególne okoliczności, uzasadniające - z uwagi na poważną wadę oświadczenia woli - dopuszczalność jego cofnięcia, należy do organu stanowiącego (komisarz wyborczy), który posiłkowo powinien kierować się przepisami kodeksu cywilnego (art. 61 i art. 82 -88 K.c).

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 marca 2020 r., sygn. akt: II SA/Go 7/20